

General-pukovnik
STEVAN MIRKOVIĆ

Istraživanja u oblasti ratne veštine su posebno značajna za oružane snage

Reč načelnika Generalštaba oružanih snaga prilikom dodeljivanja Nagrade »22. decembar« 18. decembra 1987. u Domu JNA u Beogradu.

Drugarice i drugovi,

Podela ovogodišnje Nagrade »22. decembar« povod je za kratak, ali neophodan osvrt na postignute rezultate u oblasti rukovođenja i komandovanja i naučnoj delatnosti u oružanim snagama SFRJ i notiranje aktuelnih zadataka u ovim delatnostima.

U 1987. godini učinjen je veliki napredak u ovim područjima, o čemu svedoče i dela ovogodišnjih dobitnika Nagrade »22. decembar«. To se posebno odnosi na oblast rukovođenja i komandovanja i oblast tehničko-tehnološkog razvoja naoružanja i vojne opreme.

Naučnoistraživačkom radu u oružanim snagama pridaje se sve veći značaj. Tako, na primer, sada je u procesu realizacija 150 istraživačkih i skoro 400 razvojnih programa u oblasti tehničko-tehnološkog razvoja naoružanja i vojne opreme. Srednjoročni plan naučnoistraživačkog rada u oblasti ratne veštine sadrži 68 zadataka. Za tu delatnost u 1988. predviđa se 8,07 odsto ukupnih sredstava JNA.

U naučnoistraživačkom radu u oblasti ratne veštine svi u oružanim snagama imaju velike obaveze, a posebno Generalštab oružanih snaga. Mora se obezbediti dalji kontinuirani razvoj ratne veštine, kao oblast istraživanja od posebnog interesa za oružane snage, i to, naročito, unapređivanjem organizacije istraživanja, usvajanjem i primenom novih metoda istraživanja i daljem jačanju materijalno-tehničke i informacione baze istraživanja.

Pri realizaciji istraživanja treba znatno više insistirati na poveživanju teorijskih istraživanja sa praksom trupe, kao osnovnim kriterijumom vrednosti teorije.

Istraživanja treba realizovati timski, uz angažovanje naučnih ustanova i pojedinaca iz oružanih snaga i društva, čime će se podići naučni nivo i obezbediti pridržavanje rokova istraživanja.

U naučnoistraživačkom radu moraju se više angažovati najodgovornije starešine organizacijskih jedinica Generalštaba oružanih snaga, kao neposredni izvršioci pojedinih programa i kao organizatori posla.

Mora se bolje organizovati planiranje, praćenje i realizacija naučnoistraživačkog rada u oblasti ratne veštine u SFRJ, što je zakonska obaveza Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu. Odatle moraju polaziti i inicijative za istraživanja značajna za opštenarodnu odbranu i podsticaj da se u sve značajnije istraživačke projekte u društvu, uključe i pitanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Isto tako, moraju postojati čvršći programi stvaranja kadrova za naučnoistraživački rad u oblasti ratne veštine, kao i laboratorija.

Urgentan je i zadatak naučnog utemeljenja rada u oblasti ratne veštine, koji je pred završetkom.

Očekuje se, s pravom, da naša vojna nauka značajno doprinese daljem razvoju naše doktrine i ratne veštine, kao i razrešavanju najkrupnijih problema i pitanja odbrambene prakse, kako oružanih snaga, tako i društva u celini. Naša vojna nauka uživa veliki ugled i respekt u svetu, kao i naš odbrambeni sistem i posebno oružane snage. Zato, mislim da smo obavezni to stalno i potvrđivati. Prilika za to je i međunarodni naučni skup »Odbrana malih zemalja osloncem na sopstvene snage« koji će se organizovati u 1988. godini.

U oblasti društvenih nauka armijska sredina očekuje nove prođore i dostignuća. Na dvodnevnom savetovanju o međuljudskim odnosima, na primer, istaknuto je nekoliko tema i pitanja koja je nužno naučno obraditi. Takvi zahtevi postavljeni su i na ovogodišnjem nastavnom savetovanju u oružanim snagama. Neophodno je da i u ovoj oblasti naučne delatnosti imamo jedan stalni specijalizovani organ koji će se neprekidno baviti ovim problemima, bilo da se formira u okviru postojećih školsko-naučnih institucija ili posebno.

U ovoj oblasti ima potreba da se brže i studioznije naučno odgovara i na sve pojave i različita mišljenja o koncepciji opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, počev od nerazumevanja našeg

vojnoodbrambenog koncepta do mišljenja koja ga negiraju i nude druge, neprimerene našem samoupravnom socijalističkom društvenom sistemu.

U oblasti rukovođenja i komandovanja ima nekoliko aktuelnih zadataka, kako naučnih, tako i tekućih, praktičnih, a posebno je značajna dalja razrada sistema rukovođenja i komandovanja iznalaženjem modela organizovanja koji će obezbediti objedinjeno dejstvo svih snaga i sredstava na određenim prostorima i zonama, naročito u narednom periodu rada.

U ovoj oblasti potrebno je intenzivirati rad na iznalaženju optimalne organizacije komandi i naučne organizacije rada.

Jedan od aktuelnih zadataka je i iznalaženje optimalnih rešenja u organizacijskoj strukturi, tehničkoj opremi i metodama rukovođenja i komandovanja na ratištu u celini i pojedinim njegovim delovima.

Među najvažnije zadatke u ovoj oblasti spada i dalje unapređivanje njegovih osnovnih funkcija. U toku je, recimo, usavršavanje metoda i sadržaja planiranja razvoja oružanih snaga, radi što efikasnijeg i kvalitetnijeg rada o ovim pitanjima u otežanim ekonomskim i drugim uslovima razvoja oružanih snaga. Tim zadacima pripada i naučno utemeljenje sistema kontrole i ocenjivanja borbene gotovosti i dalja razrada sistema ocenjivanja i stimulacije pojedinaca.

U okviru modernizacije rukovođenja i komandovanja poseban značaj ima sagledavanje primene računara u radu organa komande, odnosno razvoja komandno-informacionih sistema na svim nivoima, automatizacije grafičkog prikazivanja situacije, automatizacije procesa komandovanja u velikim borbenim sistemima, digitalizacije sistema veza i protivelektronske zaštite.

Drugarice i drugovi,

U ime saveznog sekretara za narodnu odbranu i u svoje lično ime čestitam ovogodišnjim dobitnicima Nagrade »22. decembar«. Mi se divimo njihovom umu i energiji, što je rezultiralo u dela od izvanrednog značaja za naše oružane snage. Ovakvi pregaoci su neophodni da bi se napredak i razvoj oružanih snaga SFRJ i u budućnosti uspešno odvijao. Nadam se da će ih u 1988. godini biti još više.

Nagrađena dela — stvaralački i naučni doprinos razvoju oružanih snaga

Povodom Dana Jugoslovenske narodne armije, savezni sekretar za narodnu odbranu, admiral flote Branko Mamula, dodelio je Nagradu »22. decembar« osmorici autora čija su dela ocenjena kao najuspešnija u 1987. godini. Time je nagrađenima odato priznanje za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju jedinicama naših oružanih snaga i za najbolja ostvarenja iz oblasti društvenih nauka, medicinsko-bioloških i tehničkih nauka i pronalazaštva i tehničkih unapređenja.

Nagrade su dobili:

1) za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju, general-major *Veso Srdić*, pukovnik *Radmilo Oroz* i potpukovnik *Ludvig Kranjc*;

2) iz oblasti društvenih nauka, dr *Jovan Buturović* i rezervni potpukovnik dr *Jovan Pavlica* za delo *Krivični postupak pred vojnim sudovima*;

3) iz oblasti medicinsko-bioloških nauka, pukovnik prof. dr *Dušan Đorđević* za delo *Skabijes — epidemiologija i lečenje*;

4) iz oblasti tehničkih nauka, potpukovnik dr *Vojislav Šoronda* za doktorsku disertaciju *Prilog istraživanju upravljanja uzdužnim kretanjem aviona sa dve komandne površine*;

5) iz oblasti pronalazaštva i tehničkih unapređenja, dipl. inž. *Radmila Jovanović* za delo *Idejno i konstrukciono rešenje obalskog topa 100 mm M-87*.

Ovo najviše priznanje saveznog sekretara za narodnu odbranu nagrađenima je na prigodnoj svečanosti, održanoj 18. decembra 1987.

godine u Domu JNA u Beogradu, uručio načelnik Generalštaba oružanih snaga SFRJ, general-pukovnik *Stevan Mirković*.

Iz obrazloženja Komisije za izbor i predlaganje pojedinaca za Nagradu »22. decembar« prenosimo neke najznačajnije ocene nagrađenih dela.

*

General-major *Veso Srđić* komanduje jedinicom koja svoje svakodnevne zadatke izvršava u vrlo složenim političko-bezbednosnim uslovima. I pored toga, obučenost komande i jedinica koje su mu potčinjene, u svim elementima borbene gotovosti ocenjena je visokim ocenama. Mirnodopski i ratni sastav ove jedinice krase visok stepen moralno-političkog jedinstva, što uz primernu obučenost garantuje da će se svaki zadatak izvršiti u potpunosti i na vreme. Velika zasluga za ovakvo stanje u jedinici pripada i generalu Srđiću. Negujući način rada i odnose koji se, pre svega, baziraju na visokoj svesti i odgovornosti svakog pojedinca za stanje u jedinici i njenu sposobnost za izvršavanje namenskih zadataka, ličnim primerom, angažovanošću i upornošću, stvorio je takve međuljudske i radne odnose koji omogućavaju odgovorno i savesno izvršavanje svih obaveza, kao i održavanje visokog moralno-političkog jedinstva vojnog kolektiva.

Polazeći od naših koncepcijskih opredeljenja u pripremi društvenih struktura za odbranu, general Srđić je i pored složene političko-bezbednosne situacije postigao da se saradnja sa društveno-političkim organizacijama i zajednicama postepeno poboljšava i obogaćuje raznovrsnim sadržajima.

Potrebno je istaći i stalnu brigu generala Srđića za ljude i poboljšanje uslova života i rada u jedinicama i garnizonima. Uspešno je priveo kraju ranije započetu akciju izgradnje infrastrukture, posebno nastavne, što je doprinelo povećanju ukupnog standarda i kvaliteta obučavanja, kao i života i rada jedinice. Usavršio je i obogatio novim rešenjima brojne elemente sistema mobilizacije i uzbunjivanja jedinica. U svim aktivnostima u kojima je general Veso Srđić postigao zapažene rezultate, umnogome su mu pomogli njegovo bogato komandantsko iskustvo i naglašen smisao za rad sa ljudima i za kreativnu primenu postojećih rešenja u našoj ratnoj veštini.

*

Pukovnik *Radmilo Oroz* je u toku rada u Teritorijalnoj odbrani svoje sposobnosti usmerio na unapređenje borbene gotovosti jedinica i komandi te komponente oružanih snaga i na razvijanje teorije i prakse naše ratne veštine u ovoj oblasti. Shvatajući specifičnosti i značaj Teritorijalne odbrane, uspeo je da razvije takve međuljudske i radne odnose, koji su u protekloj godini rezultirali visokim ocenama spremnosti i gotovosti jedinica, komandi i štabova potčinjenih štabu Teritorijalne odbrane u čijem je on sastavu, a naročito organizacijske jedinice kojom rukovodi. Uspeo je da ostvari punu saradnju sa svim subjektima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite na prostoru koji obuhvata štab Teritorijalne odbrane u kojem radi. Shvatajući naša konceptijska opredeljenja i suštinu doktrine oružane borbe kao živu materiju koja svoju snagu crpi iz celokupnog društva, uspeo je da u svojoj radnoj sredini stvori atmosferu stalnog traganja za novim i savremenijim rešenjima koja tu snagu društva celishodnije priprema i usmerava na stalno jačanje odbrambene sposobnosti i spremnosti. Kao iskusan starešina i dobar pedagog, u dosadašnjem radu, a naročito u protekloj godini, neposredno je doprineo visokom stepenu obučenosti starešina u komandama i štabovima Teritorijalne odbrane koji su potčinjeni štabu Teritorijalne odbrane u čijem je sastavu.

*

Potpukovnik *Ludvig Kranjc* komanduje jedinicom koja je u protekloj godini u okviru zadataka i specifične namene izvela sa zapaženim uspehom preko trideset vrlo kompleksnih i, u odnosu na angažovanu tehniku i ukupna sredstva, izuzetno složenih vežbi. To se postiglo bez posebnih teškoća uz maksimalno zalaganje, a to se može samo sa jedinicom koja ima čvrst vojni kolektiv, obučen i spreman vojnički i starešinski sastav.

Ocene jedinice potpukovnika *Kranjca* govore da je on starešina koji zna, ume i može da organizuje, motiviše, rukovodi i komanduje. Uspeh jedinice u protekloj godini u velikoj je meri rezultat njegovog ličnog angažovanja i sposobnosti. Znajući da su čovek i njegova spremnost da se postigne uspeh jedinice glavno polazište, uz visoke zahteve koje je kao komandant postavljao potčinjenima, uvek je brinuo o uslovima njihovog života i rada, što mu se višestruko vra-

ćalo rezultatima koje je postigla jedinica, a među najvažnijima je prvo mesto u takmičenju »Biramio najbolju jedinicu« u KoV za 1987. godinu.

*

Studija *Krivični postupak pred vojnim sudovima* je zajedničko delo pukovnika dr *Jovana Buturovića* i rezervnog potpukovnika dr *Jovana Pavlice* i predstavlja pionirski rad iz ove oblasti vojnog prava. Ovo delo je za sada jedina komparativna studija o nastanku i razvoju vojnih sudova, njihovoj organizaciji i krivičnom postupku pred njima, kao i o specifičnostima vojnih sudova u odnosu na sudove opšte nadležnosti. Autori su uspeli da daju sintetički prikaz razvoja organizacije i rada vojnih sudova u pojedinim savremenim društveno-političkim sistemima. Primenom istorijsko-materijalističkog metoda dokazali su da su organizacija, rad, nadležnosti i razvoj vojnih sudova, i posebno postupak pred njima, određujuće uslovljeni konkretnim društveno-ekonomskim i političkim odnosima. Na toj osnovi autori su došli i do pravih objašnjenja postojećih razlika kako u organizaciji naših vojnih sudova tako i u vođenju krivičnog postupka pred njima u odnosu na vojne sudove nekih drugih zemalja.

Pored naučnog doprinosa ova studija ima i veliki praktični značaj. Zbog činjenice da je izvršena analiza i uopštavanje sudske prakse naših vojnih sudova u vođenju krivičnog postupka, studija može biti veoma koristan izvor saznanja za usavršavanje vojnih pravnika i dobar priručnik za pomoć u praktičnom radu pravosudnih organa u JNA, organa vojnog tužilaštva, organa vojne policije, pa i organa službe bezbednosti. Ovaj spoj naučnog doprinosa razvoju pravne nauke i praktične primenljivosti novih saznanja predstavlja posebnu i veoma značajnu vrednost ove studije.

*

Publikacija *Skabijes — epidemiologija i lečenje* autora dr *Dušana Đorđevića* originalno je naučno delo iz oblasti preventivne medicine, a rezultat je višegodišnjih istraživanja skabijesa u JNA i u našoj zemlji. Stalna aktuelnost skabijesa, tj. neočekivani i neobjašnjivi stalni porast i širenje skabijesa u svetu i u našoj zemlji poslednjih godina prouzrokovali su brojne probleme u dijagnosticiranju, kao i oprečna shvatanja i neracionalne postupke u lečenju.

Autor je na uzorku više od 14.000 obolelih u JNA i u zemlji od skabijesa, primenjujući vlastitu metodologiju istraživanja, razradio postupke tzv. masovnog profilaktičkog lečenja skabijesa.

Na osnovu dobijenih rezultata izvučena su dragocena saznanja iz epidemiologije skabijesa u JNA i u našoj zemlji, a u zaključcima autor je predložio racionalne, jednostavne i efikasne postupke za dijagnostiku, sprečavanje i lečenje ove bolesti.

Zaključci ovog rada ugrađeni su u medicinsku epidemiološku doktrinu sprečavanja i lečenja skabijesa ne samo u JNA već i u zdravstvenoj službi SFRJ.

*

U doktorskom radu *Prilog istraživanju upravljanja uzdužnim kretanjem aviona sa dve komandne površine*, potpukovnik dr Vojslav Šoronda, promoviše jedan od mogućih načina primene tehnologije aktivnog upravljanja, sa ciljem da se znatno bolje iskoriste potencijalne mogućnosti aviona kao platforme za naoružanje i da se poveća efikasnost aviona pri izvršavanju borbenih zadataka. U radu je dat originalan prilaz upravljanju sa dve komandne površine i izložena metoda za određivanje parametara sistema komandi leta za ostvarivanje željenih oblika kretanja aviona. Analizira se i problem poboljšanja manevra, te je data originalna metoda za određivanje odgovarajućih otklona komandnih površina. Dat je predlog načina sinteze zakona upravljanja uzdužnim kretanjem za slučaj direktnog upravljanja uzgonom i poboljšanja manevra. Sve teorijske postavke su proverene simulacijom kretanja borbenog aviona. Doktorski rad potpukovnika Šoronde čini značajan naučni doprinos u oblasti stabilnosti i upravljivosti letilica, u njemu je autor izvršenim istraživanjem nadgradio i proširio dosadašnje prilaze u analizi problema upravljanja avionom i razjasnio mnoge nepoznanice vezane za praktičnu realizaciju novih oblika kretanja aviona. Ovaj rad se može primeniti na projektovanje savremenih višenamenskih borbenih aviona, te je stoga od izuzetnog značaja za naše oružane snage.

*

Dipl. inž. Radmila Jovanović je definisala idejno i konstrukciono rešenje obalskog topa kalibra 100 mm, a u svojstvu nosioca zadatka rukovodila je svim fazama razvoja do usvajanja obalskog topa kalibra 100 mm M-87 u naoružanje naših oružanih snaga.

Pri izboru koncepcije rešenja obalskog topa vodilo se računa o potrebi da novo oruđe treba da izvršava zadatke na srednjim do-
metima, da se kalibrom i efikasnošću projektila po cilju uklapa u
skladan sistem obalske odbrane, da može da se ugrađuje u postojeće
potkope, da se automatizacijom punjenja topa ostvari zahtevana
brzina gađanja i da u što većoj meri bude unificiran sa oruđima i
municijom već uvedenim u naoružanje.

U toku razvoja ovog oruđa ostvarena su značajna teorijska i
praktična dostignuća koja predstavljaju autorski doprinos od posebnog
značaja za uspešan završetak razvoja:

— istraživanja u oblasti isticanja barutnih gasova iz cevi, pro-
jektovanje i ispitivanje više modela gasnih kočnica radi izbora opti-
malne varijante pogodne za ugradnju oruđa u potkope;

— istraživanja u oblasti protivtrzajućih uređaja sa ciljem da
se uz najmanji obim rekonstrukcije na obalskom topu primeni pro-
tivtrzajući uređaj koji se već serijski proizvodi;

— projektovanje poluautomatskog elektromehaničkog punjača
koji topu obezbeđuje brzinu gađanja od 15 metaka u minuti pri svim
elevacijama.

Sa stanovišta borbene upotrebe novim obalskim topom se ostva-
ruje nekoliko vrlo značajnih poboljšanja. Njegovim uvođenjem u
naoružanje jača se borbena gotovost i efikasnost obalske odbrane.

V.K.

S U M M A R Y

REWARDED WORKS — CREATIVE AND SCIENTIFIC CONTRIBUTION
TO THE DEVELOPMENT OF THE ARMED FORCES

On the occasion of the Yugoslav People's Army Day, the Federal Secretary for National Defence, Admiral of the Fleet Branko MAMULA, awarded the »22. decembar« reward to eight authors whose works have been evaluated as the most successful ones in 1987.

The reward has been conferred as follows: (1) for *excellent successes in command and control*, to Major General Veso SRDIĆ, Colonel Radmilo OROZ and Lt. Colonel Ludvig KRANJC; (2) in the field of social sciences, to Dr Jovan BUTUROVIĆ and Lt. Colonel, Res Off, Dr Jovan PAVLICA, for the work *Krivični postupak pred vojnim sudovima* (Criminal Procedure before Military Courts of Justice); (3) in the field of medical-biological sciences, to Colonel Prof. Dr Dušan ĐORĐEVIĆ for the work *Skabijes — epidemiologija i lečenje* (Scabies — Epidemiology and Medical Treatment); (4) in the field of technical sciences, to L. Colonel Dr Vojislav ŠORONDA, for dissertation *Prilog istraživanju upravljanja uzdužnim kretanjem aviona sa dve komandne površine* (A Contribution to the Research of Controlling the Longitudinal Movement of Airplane by Two Control Surfaces); (5) in the field of inventions and technical improvements, to Engr Radmila JOVANOVIĆ, for the work *Idejno i konstrukciono rešenje obalskog topa 100 mm M-87* (Conceptual and Design Solution for the 100 mm Coastal Gun M-87).

On behalf of the Federal Secretary the reward was handed to the conferees by the Chief of the General Staff of the Armed Forces, Colonel General Stevan MIRKOVIĆ.

R É S U M É

OEUVRES RECOMPENSEES — CONTRIBUTION CREATRICE ET
SCIENTIFIQUE AU DEVELOPPEMENT DES FORCES ARMEES

A l'occasion du Jour de l'Armée populaire yougoslave, le secrétaire à la défense nationale, l'Amiral de Flotte Branko Mamula a décerné le prix »Le vingt deux décembre« à huit auteurs dont les oeuvres ont été jugées les plus réussies en 1987. Les lauréats sont: (1) le Général de Division Veso Srdić, le Colonel Radmilo Oroz et le Lieutenant-Colonel Ludvig Kranjc, pour leurs excellents résultats en matière de direction et de commandement; (2) dans le domaine des sciences sociales, dr. Jovan Buturović et le Lieutenant-Colonel de réserve dr. Jovan Pavlica, pour l'oeuvre *Procédure pénale dans les tribunaux militaires*; (3) dans le domaine de la médecine et de la biologie, le Colonel, professeur dr. Dušan Đorđević, pour son oeuvre *La gale — épidémiologie et traitement*; (4) dans le domaine de sciences techniques, le Lieutenant-Colonel dr. Vojislav Šoronda, pour sa thèse de doctorat *Contribution à la recherche*

sur la conduite du vol longitudinal de l'avion à deux surfaces de commande; (5) dans le domaine de la rationalisation et des innovations techniques, *Radmila Jovanović*, ingénieur diplômé, pour son oeuvre *Conception et projet de construction du canon cotier de 100 mm M-87*.

Au nom de secrétaire fédéral à la défense nationale, les prix ont été remis par le chef de l'état-major général des forces armées, le Général d'Armée Stevan Mirković.

РЕЗЮМЕ

ДВСТИЖЕНИЯ, УДОСТОЕННЫЕ НАГРАДЫ, — ТВОРЧЕСКИЙ И НАУЧНЫЙ ВКЛАД В РАЗВИТИЕ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ

По поводу Дня Югославской народной армии союзный секретарь по народной обороне адмирал флота Бранко Мамула удостоил Награды „22 декабря“ восемь авторов, достижения которых получили высшие оценки в 1987 году.

Награды получили: (1) за *исключительные успехи в управлении войсками* генерал-майор Весо Срдич, полковник Радмило Ороз и подполковник Лудвиг Краньц; (2) в области общественных наук д-р Йован Бутурович и подполковник запаса д-р Йован Павлица за произведение Уголовное судопроизводство перед военными трибуналами; (3) в области медицинско-биологических наук полк. проф. д-р Душан Джорджевич за произведение Скабиес-эпидемиология и лечение; (4) в области технических наук подполковник д-р Воислав Шоронда за докторскую диссертацию *К вопросам исследования управления продольным движением самолета с двумя поверхностями управления*; (5) в области изобретательства и технического усовершенствования дипл. инж. Радмила Йованович за труд *Идейное и конструкционное решение береговой пушки 100 мм М-87*.

От имени союзного секретаря по народной обороне награды вручил начальник Генштаба вооруженных сил генерал-полковник Стеван Миркович.